

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.229/2021/6.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke
Dr. Osztovíts András előadó bíró
Dr. Farkas Attila bíró

Az I. rendű felperes: ...

A II. rendű felperes: ...

A III. rendű felperes: ...

Az I-III. rendű felperések képviselője: Olsavszky Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Olsavszky Péter ügyvéd)

Az alperes: ...

Az alperes képviselője: Balajthy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Balajthy János ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I-III. rendű felperések

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.622/2019/12. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 36.G.41.829/2018/15. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy az I., II. és III. rendű felperések részleges költségmentességére tekintettel le nem rótt 981.500 (kilencszáznyolcvanegyezer-ötszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2006. november 6-án az I. rendű felperes mint adós a II. rendű és a III. rendű felperesek mint adóstársak az alperessel mint hitelezővel deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek ingatlanvásárlás céljából. A szerződés egyebek mellett rögzítette: a felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön- és egyéb tartozás mértékére a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratát, valamint bármely egyéb közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják mint közhiteles aggálytalan tartalmú bizonyítékot. A II.3. pont tartalmazta a kölcsön folyósításának feltételeit, amelyek között rögzítette, hogy az adós a Deviza finanszírozás kockázata című nyilatkozatot aláírja és azt az alperesnek benyújtja. A VII.2. pont alapján az adós kifejezetten arról nyilatkozott, hogy a banki felvilágosítást, amely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem svájci frank forrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsön összeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást. A szerződés VIII.11. pontja szerint a bank által nyújtott kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítására a bank könyvei és nyilvántartásai az irányadók.

[2] 2006. november 6-án kelt Tájékoztató a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól elnevezésű okirat – egyebek mellett – tartalmazta: „A forint és az adós által szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat. A bank felhívta a figyelmet arra, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés az adósnak előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. E finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint ellenértéke: vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztőrészeket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül az adósnak, ahhoz kevesebb forint szükséges – tehát ebben az esetben a teher csekélyebb és ez azt a helyzetet eredményezheti, hogy az adósnak kevesebbet kell visszafizetnie mint amennyi a kölcsön/hitelszerződés megkötésekor kiszámított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás ellenértéke: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztőrészeinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb forint összeg szükséges – tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell – megfelelő devizanemre átváltva felhasználnia. A hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alapuló elszámoló árak (EULIBOR) határozza meg. A kamatláb rendszeres időközönként változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. Egy kamatperiódus alatt, tehát egyik határidőtől a következőig a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet.

[3] 2011. szeptember 15-én az alperes a szerződést felmondta.

A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme

[4] A felperesek pontosított keresetükben elsődlegesen az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását, másodlagosan a kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai alapján. Harmadlagosan a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérték a szerződés I.4. pontja és VIII.11. pontja tisztességtelenségének megállapításával

[5] Az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmük jogkövetkezményeként az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánítását kérték annak megállapításával, hogy 26.453.764 Ft fizetési kötelezettségük maradt a felperes felé. Harmadlagos kereseti kérelmük jogkövetkezményeként kérték, hogy a bíróság a hitelszerződést az érvénytelen rész nélkül nyilvánítsa érvényessé.

[6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[8] Megítélése szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés VII.2. pontja alapján egy átlagosan figyelmes és körültekintő fogyasztó számára érthetőnek és világosnak kellett lennie annak a ténynek, hogy az árfolyam folyamatosan változhat, ami jelentős kockázatot hordoz magában. A bank felhívta a figyelmet a forint és a svájci frank átváltási aránya kapcsán arra, hogy az a napi piaci mozgások hatására változhat és annak kockázatát az adósok viselik. A tájékoztatásban nincs utalás arra, hogy adott mérték feletti árfolyamváltozás esetén a felpereseknek nem kell viselniük az árfolyamkockázatot. A tájékoztatás ezért megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13. és C-51/17. számú ítéleteiben rögzített követelményeknek is.

[9] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a kölcsönszerződés az rHpt. 213. §-ában előírt formai és tartalmi követelményeknek is megfelel. A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében úgy ítélte, hogy a kölcsönszerződést akkor is el lehetne látni végrehajtási záradékkal, ha az nem tartalmazná az I.4. pont támadott kikötését. Ez a rendelkezés a bizonyítási terhet sem fordítja meg, mert egy esetleges peres eljárásban mindenképpen a hitelezőnek kellene igazolnia a követelése összegét.

[10] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte: a felperesek egyértelmű és világos, minden jogszabályi, illetve a Kúria és az EUB ítéletek szerinti szempontoknak megfelelő teljeskörű tájékoztatást kaptak a deviza alapú kölcsönszerződésből eredő árfolyamkockázat tényéről, jelentőségéről, változásának lehetséges következményeiről. A 2/2014. Polgári jogegységi (PJE) határozat értelmében ezért a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az alperestől ezzel ellentétes szóbeli tájékoztatást kaptak, amelynek alapján

alappal gondolhatták úgy, hogy az általuk viselt árfolyamkockázat nem valós, vagy az korlátozott. A másodfokú bíróság szerint a felperesek ezt bizonyítani a per során nem tudták.

[11] A másodfokú bíróság szerint a kölcsön összege a Kúria 1/2016. PJE határozatában írt szempontok alapján meghatározható. A teljes hiteldíjmutató esetleges téves feltüntetése nem eredményezi a szerződés semmisségét, a THM százalékos mértékben feltüntetésre került a szerződésben. A szerződés egyértelműen tartalmazza az ügyleti kamat mértékét is, a szerződéskötés időpontjában évi 4,1%-ban. A szerződés szerinti tájékoztatói jelleg annyit jelent, hogy az adós fizetési kötelezettsége nem a szerződés megkötésekor, hanem a folyósításkor keletkezik, ekkor viszont már a folyósítás időpontjában a Hirdetményben megállapított érték lesz az irányadó. A kamat ilyen módon történő meghatározása összhangban van az 1/2016. PJE határozatban kifejtett jogértelmezéssel. A törlesztőrészletek összege kiszámítható módon került meghatározásra, a szerződés tartalmazza azok számát és a törlesztési időpontokat is. A másodfokú bíróság a felperesek harmadlagos kereseti kérelme kapcsán utalt a Kúria 1/2018. gazdasági elvi határozatában kifejtett álláspontra, amely összhangban van az EUB C-34/18. számú ítéletében kifejtettekkel is.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[12] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a keresetüknek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan az eljáró bíróságok új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérték.

[13] Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjába, 203. § (6) és (7) bekezdéseibe, az rPtk. 209. § (1) bekezdésébe és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a)-b), j) pontjába ütköző módon jogszabálysértő. Állításuk szerint a felperesekkel nem osztotta meg az alperes a rendelkezésére álló információkat az árfolyamkockázattal kapcsolatban, amennyiben ez megtörtént volna, úgy nem kötnék a felperesek olyan szerződést, amellyel a megvásárolni kívánt ingatlant is elveszíthetik. E körben utaltak a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.199/2019/7/I. számú közbenső ítéletében kifejtett jogi álláspontra is. Álláspontjuk szerint a fogyasztókat csak akkor terhelte volna az árfolyamkockázattal kapcsolatban az ellenbizonyítás kötelezettsége, ha az alperes a tájékoztatás elvárt tartalmát bizonyította volna. Ennek hiányában a konkrét perben ilyen kötelezettségük nem volt. Álláspontjuk szerint, ha az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződéses rendelkezések nem tesznek eleget az EUB C-126/17. számú végzésében írtaknak sem, amely azt írja elő, hogy a kölcsönszerződésben a ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszerei, valamint az alkalmazandó árfolyamnak átláthatónak kell lenni annak érdekében, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a szerződésből eredően őt érintő gazdasági következményeket, köztük különösen a kölcsönének teljes költségét.

[14] Állították, hogy a THM nem megfelelően került meghatározásra, figyelemmel arra, hogy az ügyleti kamat mértéke a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában nem meghatározott, így a THM sem lehet az. Állították, a harmadlagos kereseti kérelmükben megjelölt ténytanúsítvány tisztességtelen, mert az a szerződés értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan felhatalmazza.

[15] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[16] A Kúria Gfv.VII.30.334/2020/4. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a Kúria Gfv.VII.30.268/2020/4. számú végzésével kezdeményezett jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztette. A Kúria a jogegységi tanács 6/2021. PJE határozatával a jogegységi eljárást befejezte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[17] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[18] A felperesek állították, hogy az eljáró bíróságok az rPtk. 209. § (1) bekezdésébe ütköző módon állapították meg, hogy a perbeli deviza alapú kölcsönszerződésben, illetve az annak részét képező tájékoztatóban az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelen módon került meghatározásra. A Kúria mindenben egyetért e körben az eljáró bíróságok egybehangzó álláspontjával: a perbeli tájékoztatás mindenben megfelel a 2/2014. PJE határozatban, valamint az EU Bíróság vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. A Kúria utal arra, hogy az alperes perbelivel megegyező tartalmú tájékoztatását már több ügyben is vizsgálta, és azt világosnak és érthetőnek, következőképpen tisztességesnek ítélte (pl. Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3.). A szerződésbe foglalt és a külön okiratban átadott tájékoztatásból kitűnik, hogy a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, továbbá figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit az alperes nem vállal át. Így a tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

[19] A Kúria figyelemmel volt arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelné tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[20] Az alperes tájékoztatója a fenti elveknek megfelel, erről a Kúria a PJE határozatot követően már állást foglalt (Gfv.VI. 30.226/2021/9.), így a fentebb hivatkozott egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható. A felperesek sem kereseti kérelmükben, sem a felülvizsgálati kérelmükben olyan új indokot, szempontot nem hoztak elő, amelyet a Kúria hivatkozott ítéleteiben eddig

nem vizsgált volna, így a Kúria nem találta indokát annak, hogy kialakult joggyakorlatán e körben változtasson.

[21] A felperesek nem vitatták, hogy a THM éves százalékos mértékben a szerződésben rögzítésre került, e körben arra hivatkoztak, hogy az ügyleti kamat nem megfelelő rögzítése miatt a THM sem lehet megfelelő. Figyelemmel arra, hogy a Kúria a 6/2021. PJE határozatában úgy foglalt állást, hogy az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján a lakossági kölcsönszerződés akkor semmis, ha az éves százalékban kifejezett THM-et egyáltalán nem tartalmazza, a jogerős ítélet nem sérti az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját. A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban is, hogy az ügyleti kamatnak a szerződés szerinti rögzítése megfelel az 1/2016. PJE határozatban írtaknak, az kiszámítható módon került meghatározásra.

[22] A szerződés a kölcsönök éves kamatlábát rögzítette, utalva a folyósítás időpontjában a Hirdetményben megállapított értékre. A szerződéskötés időpontjára vonatkozóan valóban tájékoztató jelleggel közölték a kamat mértékét, ugyanakkor a felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem adtak elő arra vonatkozóan adatot, hogy a szerződésben tájékoztató jelleggel közölt kamat mérték a folyósítás időpontja figyelembevételével változott-e, illetve milyen mértékben. A Kúria rögzíti, ha a kamatot nem az adott módon határozta volna meg az alperes, hanem referencia kamathoz kötötte, akkor is változhatott volna a kamat a folyósításig, tehát az rHpt. rendelkezéseiből nem következik, hogy a kamat a szerződéskötést követően nem változhatott. Az rHpt. hivatkozott rendelkezése a kamat mértéke meghatározásának hiányához kötötte a szerződés semmisségét. A kamat mértéke változásának átláthatatlansága nem az rHpt. megsértését, hanem a meghatározás módjának tisztességtelenségét jelenti. Amennyiben a kamat a folyósítást követően a tisztességtelen egyoldalú szerződésmódosítás következtében változott, a felperest ebből ért hátrány az elszámolás során orvoslást nyert.

[23] A fent kifejtettek megfelelően irányadóak a törlesztőrészletek meghatározottságára is. A törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat a szerződés tartalmazta. A kamat mértéke a törlesztendő összeg nagyságát befolyásolta, de ez nem az rHpt. szerinti semmisséget jelenti.

[24] A Kúria a perbeli ténytanúsítvánnyal kapcsolatban az 1/2018. gazdasági elvi határozatában már állást foglalt, amivel az EUB ezt követően meghozott C-34/18. számú ítélete is egyezően foglalt állást. A felperes keresetében és felülvizsgálati kérelmében ezzel kapcsolatban előhozott érvei nem tartalmaznak olyat, amelyek ezekben a határozatokban nem kerültek volna megfelelően megindokolásra, így a Kúria e körben sem találta megállapíthatónak a jogszabálysértést.

[25] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[26] Akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is

kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[27] rPtk. 209. § (1) bekezdés

2/2014. PJE határozat, JPE.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VII.30.220/2020/6., Pfv.I.20.125/2021/3., Gfv.VI.30.226/2021/9.

Záró rész

[28] A felperesek illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

[29] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg.

[18] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. február 15.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző